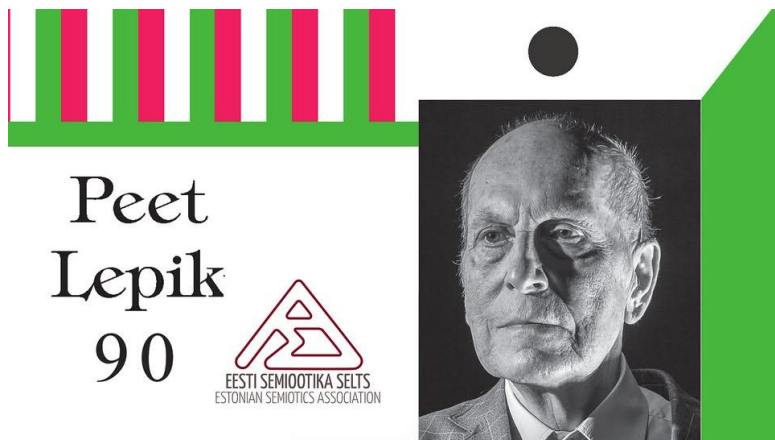

Eesti Semiootika Seltsi sümposium: Peet Lepik 90
20. märtsil 2025 Tartu Ülikooli Kunstimuuseumis

20. märtsil kutsus Eesti Semiootika Selts kõiki sõpru ja semiootika-huvilisi sümposiumile, et tähistada eesti semiootiku ja kultuuritead-lase, Eesti Semiootika Seltsi asutajaliikme **Peet Lepiku** 90. juubelit.

Sümposiumi juhatasid sisse Eesti Semiootika Seltsi esindajad ning emotsionaalsed tervitussõnad juubilarilt endalt, kes meenutas oma õpiaega Moskvast ja Tartust, käänulist tulekut semiootika juurde, tegemisi nõukogudeaegsel haridusväljal Pedagoogika Teadusliku Uurimise Instituudis. Just selles asutuses, kus nõuti “internatsionalistliku kasvatustöö” otsustavat parandamist koolides, tärkas tema sügav huvi islami kultuuri vastu mis päädis mahuka fakultatiivõpikuga keskkoolile kultuuri (Juri Lotmani semiootilises võtmes) alusmõistetest, mida läbivalt illustreerisid näited islami kultuurist. Samal ajal (1975) valmis ka teine, veel mahukam raamatukäsikiri islami kultuurist, kus olid ka islami kultuuritekstide tõlked. Kahjuks, nagu autor ise märkis, jäid “Mõlemad raamatud minu palavate täiendusplaanide tõttu seisma ja on praeguseks suures osas aegunud”¹. Osa sellest tööst sai siiski avaldatud sellesamas Eesti mõtteloo sarjas ilmunud köites, mille eessõnast pärineb eelnev tsitaat.

¹ Peet Lepik 2019. *Universaalid ja islam*. Tartu: Ilmamaa, 9.

Sümposioonil heideti pilk eesti semiootika ajalukku, räägiti kultuuri-universaalidest ning Tartu–Moskva koolkonnast (**Peeter Torop** ja **Silvi Salupere**); vaadeldi semiootika ja orientalistika viljastavaid kokkupuuteid (**Märt Läänemets**) ning meenutati “kuldsete kuuekümnendate” kultuurimaastikku, mille kujundamises juubilar aktiivselt osales (**Marju Lauristin**).

Silvi Salupere. Fotod: Martin Oja

**“Loovus – komplekssus – intelligentsus” (“Creativity – Complexity – Intelligence”) 11.-13. juunil 2025 Tallinna
Ülikooli Mare õppehoones**

Juuni keskel kogunesid Põhjamaade Semiootika Assotsiatsiooni liikmed ja sõbrad koos Lotmani päevade austajatega Tallinna Ülikooli, kus toimus NASSi (*Nordic Association for Semiotic Studies*) järjekorras 14. konverents ja Lotmani päevade 15. kohtumine. Ettekandeid peeti inglise ja vene keeles, enamasti viies paneelis korraga ning kolme päeva peale tuli neid kokku 120 ringis, mistõttu tuli kuulamise ja kaasamõtleamise osas tihti kompleksse valiku ees seista.

Konverentsi avasid Tallinna Ülikooli esindaja **Katrin Niglas**, Põhjamaade Semiootika Assotsiatsiooni esindaja **Lauri Linask** ning Juri Lotmani semiootikavaramu esindaja **Merit Maran**. Konverents jätkus plenaarettekandega, mille pidas Varssavi ülikooli professor **Joanna Rączaszek-Leonardi**, kes kõneles keelilise loovuse ajaraamidest ja pingetest. Seejärel jaguneti juba eraldi paneelidesse ning käima läksid viis ettekannet korraga.

Paneelis, mis keskendus komplekskuse modelleerimisele kultuuris pidasid ettekande **Indrek Irbus**, **Katre Pärn**, **Kadri Tüür** ja **Peeter Tinit**. Teises paneelis, mis keskendus intersemiootilistele tõlgetele kui loovale praktikale said sõna **Karmen-Eliise Märten**, **Riku Haapaniemi**, **Jun Yu** ning **Audrey Canalès**. Paneelis, mille fookuses olid muusika ja tähendus muutuv maailmas rääkisid **Emiliano Vargas**, **Karl Joosep Pihel**, **Kara Erika Koskinen** ja **Peter Salvucci**. Paneelis, mis tegeles kirjanduse komplekskusega žanrite üleselt, said sõna **Nuran Kır**, **Ruslana Dovhanchyna**, **Eeva-Liisa Myllymäki** ja **Davide Castiglione**. Viiendas paneelis keskenduti Juri Lotmani semiosfäärile ning oma ettekande pidasid kolmekesi **Екатерина Яблокова**, **Анна Симагина** ja **Татьяна Кузовкина**, kahekesi **Татьяна Кузовкина** ja **Тигран Симян** ning viimaks **Цяо Ду** üksinda.

Pärast lõunapausi jätkati teadmiste vahetamist taas viies paralleelses paneelis. Kognitiiv-semiootilist perspektiivi valgustasid **Vladislav Zlov**, **Jordan Zlatev**, **Piotr Konderak**, **Daiya Kuryu**, **Harry Polfeldt** ning **Filomena Diodato**. Teises paneelis, mis keskendus keerukatele kesk-kondadele mõtleamise ja otsustamise vaatenurgast, pidasid ettekanded **Merja Bauters**, **Daniel Galarreta**, **Hélène Levasseur** ning **Sven Anderson**. Muusikaga seotud paneelis (*“From Sound to Symbol in Musical Thought”*) esinesid **Juha Ojala**, **Kristina Kõrver**, **Malgorzata Janicka-Slysz** ja **Nina Kozachynska**. Kirjandusele keskenduvas paneelis astusid üles **Inga Vidugirytė**, **Rene Kiis**, **Ingrid Udeküll** ja

Ksenia Shmydkaya. Viies paneel oli pühendatud väga keerukatele süsteemidele ning ettekandeid pidasid **Мария Пшечишевска**, **Тимур Гузаиров**, **Маргерита Де Микиель**, **Клаудия Даффара** ning **Карин Платтнер**.

Pärast sisutihedat päeva võeti ette ühine jalutuskäik Tallinna Kirjanduskeskusesse, kus õhtu jätkus piduliku vastuvõtuga vabamas õhkkonnas. Samas majas asuva A. H. Tammsaare korterimuuseumi hoidja tutvustas huvilistele kirjanikuhärra elutee olulisemaid punkte ning tema kunagisi eluruumid Kadriorus. Viimaseid Kirjanduskeskusest lahkujaid saatis teel nende peatuspaika suvine paduvihm.

Teine konverentsipäev algas sessiooniga, mis avas tähendusloome, esteetika ja audiovisuaalse maailma eri tahud. Esimeses paneelis esinesid koos **Matthew Kalkman** ja **Terrence Deacon**, seejärel **Nicola Zengiaro** ning viimaks **Kalevi Kull**. Teises paneelis said sõna **Shion Yokoo**, **Inna Livytska** ja **Geoffrey Sykes**. Filmile ja audiovisuaalsusele pühendatud paneelis astusid üles **Tigran Simyan**, **Polina Sliesarchuk** ja **Martin Oja**. Visuaalsemootika paneelis esinesid **Иосиф Зислин**, **Анастасия Зиневич** ja **Александра Данциг**.

Pärast kohvipausi jätkus päev plenaarettekandega, mille pidas **Terrence Deacon**. Seejärel siirduti lõunale ja päeva järgmisesse ettekandeplokki. Esimeses, ökosemootika paneelis astusid üles **Timo Maran**, **Katja Pettinen** koos **Myrdene Andersoniga**, **Morten Tønnessen** ning **Katarzyna Machtyl**. Visuaalse tähendusloome paneelis esinesid **Alena Ivanova**, **Gundega Kanepaja**, **Prisca Augustyn** ja **Vytautas Tumėnas**. Haridusele pühendatud paneelis said sõna **Epp Adler**, **Ana Marić**,

Maede Mirsonbol ning paarisettekande vormis **Annette Persson** ja **Sara Lenninger**. Venekeelses sakraaltekstide analüüsile põhendatud paneelis esinesid **Вадим Витковский**, **Камила Веверкова** ja **Юлия Хлыстун**.

Pärast järjekordset kohvipausi jõuti päeva viimase ettekandeplokini. Tehisintellekti loovust käsitlevas paneelis kõnelesid **Andrey V. Vdovichenko**, **Gustavo Moreira Kares** ning **Nicola Zengiaro** koos **Daria Arhipovaga**. Loovuse semiootilisi aluseid analüüsisid **J. Augustus Bacigalupi**, **Tiit Remm** ja **Leonid Tchertov**. Loovatest transformatsioonidest rääkisid **Geoffrey Sykes**, **Tereza Arndt** koos **Tereza Slukovága** ning **Thomas-Andreas Pöder**. Paratekstide keerukat olemust vaatlesid **Илария Алетто**, **Кристина Ланда** ja **Алессандра Карбоне**.

Õhtu lõpetas giidiga jalutuskäik Tallinna vanalinnas, mis pakkus võimalust vahetada päeva jooksul tekkinud mõtteid, tugevdada erialaseid sidemeid ning nautida ühiselt Tallinna suvist atmosfääri.

Kolmas ja ühtlasi viimane konverentsipäev algas taaskord viie paralleelpaneeliga. Esimeses (*“Rethinking Creativity Through Semiotic Lenses”*) esinesid **Sara Lenninger**, **Inesa Sahakyan**, **Marilyn Mitchell** ja **Tuuli Pern**. Teine paneel oli suunatud dialoogidele iseenesega ning sõna said **Aleksandr Fadeev**, **Krista Tomson**, **Lauri Linask** ning **Ganna Tashchenko**. Vene keele ja identiteedi küsimustele pühendatud paneelis astusid üles **Kapitolina Fedorova** ja **Vlada Baranova**, **Irina Liskovets**, **Marina Aptekman**, **Mihhail Kopotev** ning **Yue Han**. Enaktivismi ja tähendusloome teemalises paneelis esinesid **Alexandra Mouratidou**, **Jordan Zlatev**, **Eléa Jessica Pertusati** ning **Yekaterina Lukina**. Venekeelses sümboolset ja reaalselt kultuuris käsitlevas paneelis pidasid ettekanded **Инесе Рунце**, **Ольга Бурдакова**, **Елена Нымм**, **Михаил Лотман** ning **Ивана Перушко**.

Pärast kohvipausi jätkus programm taas viies eri ruumis. Esimeses paneelis (*“Meaning-Making in Conspiratorial and Political Discourses”*) esinesid **Tatjana Menise** koos **Mari-Liis Madissoniga**, **Heidi Campana Piva** ja **Michele Cerutti**, **Mark Allen Holm** ning viimaks **Daniel Tamm**. Teises paneelis (*“Exploring Creativity, Complexity and Intelligence with Juri Lotman”*) astusid üles **Marco Sanna**, **Tatiana J. Jaramillo**, **Merit Maran** ning **Sofya Khagi**. Maailma venemaalaste teemalises paneelis said sõna **Rasa Žakevičiūtė** ja **Tatiana Romashko**, **Vera Zvereva**, **Ekaterina Protassova**, **Maria Yelenevskaya**, **Kapitolina Fedorova** ja **Natalia Tšuiкина** ning viimaks **Inna Adamson**. Kõrvalpaneelis (*“Thresholds of Semiosis in Nature, Cognition, and Technology”*) esinesid kolmekesi **Claudia Cicerchia**,

Jordan Zlatev ja **Filomena Diodato** ning eraldi ettekanded tegid **Bianca Suárez-Puerta** ja **Mika-Petri Laakkonen**. Intertekstuaalsust käsitlevas paneelis astusid üles **Александр Данилевский**, **Анна Красникова**, **Ивана Перушко** ja **Марта Леховска**.

Pärast lõunapausi jätkus programm viimase plenaarettekandega, mille pidas psühholoog **Aaro Toomela**. Seejärel võeti kohvi ja koogi kaasabil ühiselt konverents kokku ning kuulutati välja seekordne tudengiettekanne võitja, mille pälvis TÜ semiootika doktorant **Karl Joosep Pihel** oma ettekande “*Musical Semiotics in a Minor Key: Between Deleuze and Topic Theory*” eest. Konverentsi ametlik osa lõppes NASSi üldkoguga, mis oli avatud kõigile huvilistele.

Sellega tõmmati joon alla kolmele sisutihedale ja mõtteainet pakkuvale päevale, mille jooksul semiootika eri suundade uurijad löid rikkaliku ja inspireeriva teadmistevahetuse ruumi.

Rene Kiis. Foto: Rene Jakobson

XXIV semiootika sügiskool “Õrn ja õudne: armastus ja hirm” 15.-16. novembril 2025

Järjekorras 24. semiootika sügiskool toimus Tartus Apraaditehases, sügiskooli temaatikaga hästi haakuvas Armastuse saalis, kus kahe päeva vältel tegeleti armastuse ja hirmuga seotud küsimustega eri distsipliinide ja vaatenurkade kaudu. Sügiskool oli inspireeritud tõdemusest, et armastus ja hirm on ühed põhilisemad inimtegevust suunavad afektid, kuna ilma armatsemiseta inimesed ei sünni ning ilma hirmuta nad jällegi ei püsi. Sügiskool otsis vastust küsimustele, kuidas on armastus ja hirm omavahel seotud, nii eraldiseisvate afektidena kui ka üksteisega põimunult; ning kuidas avalduvad õud ja õrnus kultuuriruumis.

Pärast kogunemist, kerget kehakinnitust ning korraldajate avasõnu võis sügiskool alata. Esimesena sai sõna kirjanik, esseist, tõlkija ja (etendus)kunstnik **Jan Kaus**, kellega vestles intervjuu vormis TÜ semiootikatudeng **Emma Lotta Lõhmus**. Jan tõi esile, et kirjandus saab hästi kirjeldada asjaolu, et oleme inimestena palju vastuolulisemad, kui meile endale mõelda meeldib; ning et armastus on omakorda alati seotud ka hirmu ja ebakindlusega. Hirmust saab seejuures üle ainult selle sisse astudes – tuleb astuda läbi nähtamatu hirmu seina, mille ees paljud taanduvad.

Eesti Keele Instituudi juhtivteaduri ja kognitiivse keeleteadlase **Ene Vainiku** ettekanne “Tunnete väljendamisest keele abil” keskendus eesti keele emotsioonisõnavarale ning vaimse tervisega seotud metafooridele.

Ene sõnul võib tundeid näha kui lugusid, mida me jutustame iseendele. Narratiivide läbi me seejuures rekonstrueerime nii oma kogemust kui ka hinnangut sellele kogemusele. Mida abstraktsemaid asju väljendada püütakse, näiteks tundeid või vaimse tervisega seotud seisundeid, seda enam pöördutakse abi otsimiseks metafooride poole.

Lõunaks kostitati osalisi värske pitsaga ning pärast väikest pausi oli aeg küps loomelabori jaoks, mida viis läbi Theatrumi lavastaja ja näitleja ning VHK Teatrikooli juht **Maria Peterson**. Loomelaboris ergutati osalejate vaimu mõtterännakuga oma koju ja oma rahupaika, teritati meeli ruumi, atmosfääri ja teiste osalejate tajumisega ning loodi enda ümber mõtteline “kaitsemull”. Erinevad kohalolu harjutused tõid kujukalt esile, kuivõrd mõjutab meie enda mentaalne fookus kehatunnetust ja ruumi atmosfääri.

Pärast mõnevõrra tavatumat vahepala läks sügiskool edasi taas klassikalisemas vaimus ning **Rebeka Põldsam** ja **Aet Kuusik** pidasid ettekan-
de teemal “Armastus, mille kohta pole sõnu?”. Aet rääkis konkreetsemalt vaenusõna *pede* muutuvast rollist aja jooksul. Kõlama jäi tõdemus, et vaenusõna puhul polegi nii oluline sõna tähendus, vaid see, mida selle sõnaga tehakse – kas solvatakse, provotseeritakse, sildistatakse või hoopis kinnitatakse identiteeti. Rebeka keskendus nõukogude ajal kehtinud pederastia paragrahvi mõjule nii laiemalt ühiskonnas kui ka üksikisikutele, heitis valgust tollal kehtinud karistustele ning asjaolule, et karistuse puhul võeti siiski arvesse ka teo konteksti (konsensuslik või mitte).

Seejärel rääkis TÜ filosoofia tudeng **Aleksander Koppel**, kelle ettekandes “Armastusest ja hirmust filosoofia ajaloos” olid vaatluse all filosoofia klassikud Platon, Aristoteles, Nietzsche ja Freud. Platoni poolt jäi kõlama mõte, et armastajad on nagu koiliblikad, kes lendavad lihtsalt valguse poole. Aristoteles pidas aga kõrgeimaks armastuse vormiks sõprust. Nietzsche leidis aga, et kõige parem armastuse vorm on oma saatuse armastamine ehk *amor fati*. Freud sidus armastuse lahutamatu seksuaalenergiaga ning väitis, et erootilise armastuse läbi on selgitatav terve psühholoogia.

Pärast akadeemilisema osa lõppu pakuti õhtusööki ning programm jätkus mõne tunni pärast meelelahutuslikuma osaga, mis hõlmas temaatilist inimbingot (“leia keegi kes...”) ning suunavate küsimustega mängulist arutelu, mis julgustas osalejaid omavahel suhtlema ja tutvuma. Õhtut jäi lõpetama muusikaline programm, kus lugusid valisid **DJ vamos amos** ning **DJ daysleeper**.

Sügiskooli teine päev algas pärast kehakinnitust semiootik **Lona Pälli** ettekandega “Hirmust ja keskkonnaaruteludest”, kes tõi esile, et inimestel on keskkonna suhtes üha enam ära lõigatuse tunne. Keskkonnakriis ise on oma kompleksssuse tõttu abstraktne ja raskesti visualiseeritav, mistõttu võib öelda, et keskkonnaärevusel pole ühtset objekti ega ka konkreetset tähistajat. Eestlaste puhul on keskkonnadiskursus tihti rahvuslikult raamistatud ning toimub looduskaitse ja identiteedinaratiivide põimumine, mille tulemusel tuntakse kohaliku metsa pärast rohkem muret kui globaalse kliimakriisi pärast.

Päeva teise esinejana pidas ettekande jungiaanlik psühhoanalüütik ja psühhoterapeut **Monika Luik**, kes rääkis teemal “Jungi kummitused ja meie igatsus lumma järele”. Saime teada, et Jung oli terve elu huvitatud paranormaalsetest nähtustest ning omas nendega ka isiklikke kogemusi. Kaasaegne inimene on aga müsteeriumidest ja vaimsest maailmast sedavõrd irdunud, et ei suuda enam suhestuda oma kõrgema olemusega ning tajub elu ja iseenast objektivistlikult ja eraldatult. Ilma lummata maailm on aga hall, mistõttu oleks hädasti vaja enda elu *taas-lummastada*.

Pärast lõunasöögiks toodud värskeid pitsasid jäi seekordset sügiskooli lõpetama semiootikute vestlusing koosseisus **Kalevi Kull**, **Maarja Ojamaa**, **Ott Puumeister** ja **Indrek Jalasto**. Arutluses afektide olemuse ja rolli üle tehti mitmeid olulisi tähelepanekuid: võime teadlikult halba teha on seotud võimega teisest ja tema tunnetest aru saada; ilma afekti tundmata ei saa tekkida tõeliselt tähtsaid tähendusi; afektid aitavad säilitada meie huvi maailma vastu ning viimaks – kõiki elusolendeid ühendab vajadus muljete järele.

Rene Kiis. Foto: Oliver Valk

Peeter Torop 75

28. novembri õhtupoolikul kogunes hulk inimesi ülikooli kohvikusse, et tähistada kultuurisemiootika professor Peeter Toropi 75. sünnipäeva. Peeti nii lühikesi ja ametlikumaid kui pikemaid ja isiklikumaid kõnesid, kuulati Karl Joosep Piheli muusikalist tervitust ja lauldi päevakangelase auks viies keeles sünnipäevalaulu. Mihhail Lotman, kohalviibinutest Peetrit kõige kauem (56 aastat!) tundev inimene, rääkis, kuidas Peeter juba ülikooli astudes teistest vene filoloogidest positiivses võtmes eristus – näiteks kandis ta ülikonda ja abiellus kohe esimesel kursusel. Rääkides Peetri teadlastee olulistest tähistest ja ajast semiootika osakonna juhatajana (1997–2006), tõi Lotman eriti esile tema rolli semiootika osakonna elu stabiliseerimisel ja positsiooni tugevdamisel nii Eestis kui

rahvusvaheliselt. Ljubov Kisseljova rõhutas Peeter Toropi mitmekülg-
sust teadlasena – nii vene kirjanduse suurepärase tundjana kui semiooti-
kuna – ning tuletas meelde vene filoloogia ja semiootika traditsioonide
olemuslikku seotust Tartu Ülikoolis, mis kehtib tänase päevani. Valdur
Mikita aga jutustas humoorika loo, milles meenutas, et esimest korda oli
ta Peeter Toropist kuulnud külaskäigul Valeri Bezzubovi suvekoju, mille
juures asuva välikäimla olevat ehitanud kolm tähtsat inimest: Juri
Lotman, Peeter Torop ja Valeri Bezzubov ise. (Peeter kinnitas, et lool on
tõepõhi täitsa all.) Lisaks rõhutas Mikita, et tema ettekujutuses on Eesti

humanitaaria kõige ehedam kehastus just Peeter Torop, esindades selget ja sügavuti minevat kultuurimõtestamist.

Muude kingituste seas anti koosviibimisel Peetrile üle just tähtpäevaks valminud artiklikogumik “Dialogues with Peeter Torop”. Kogumik sisaldab 36 artiklit, millest igaüks astub ühel või teisel moel Peetriga dialoogi, näiteks võttes aluseks mõne tema tsitaadi või kontseptsiooni. Üheskoos moodustub kirjutistest teatav “toroplik” võrgustik, mis hargneb ühisest intellektuaalsest tuumast märkimisväärselt mitmekesisest suundadesse, andes tunnistust Toropi katalüütilisest mõjust kultuurise-miootikale ja humanitaarsele mõttele laiemalt.

Markeerimaks Peetri panust tõlke ja kultuurilise polüglotismi kontseptsioonide uurimisse on kogumik taotluslikult paljukeelne: artikleid leidub kokku seitsmes keeles (eesti, inglise, prantsuse, ungari, itaalia, vene ja hispaania). Üldise arusaadavuse hõlbustamiseks on igaühele lisatud ka mahukas ingliskeelne kokkuvõte.

Neid dialooge raamistab intervjuu Peeter Toropiga ning tema bibliograafia, mis sisaldab tublisti üle 400 nimetuse. Lisaks erialaspetsiifilisematele tekstidele on Peeter läbi aastate süstemaatiliselt avaldanud ka laiemat kultuuripublikut kõnetavaid kirjutisi, analüüsinud kirjandusteoseid, filme, teatrilavastusi, tõlkeid, kommenteerinud ühiskonnas aktuaalseid teemasid. Tuleb märkida, et juba bibliograafia ise on tore lugemine, sest Peeter on suurepärane pealkirjade sõnastaja: eriti laiemale

auditooriumile suunatud kirjutiste pealkirjad on tihti tabavad, kujundlikud, äratavad uudishimu, nt “Võõra sõna võõrutaja” (1980), “Põrandaluse füsioloogia” (1984), “Mees, keda ei olnud” (1993), “Bulgakovi-mäng” (2001), “Eco epifaania udus” (2004), “Lihula semiootika” (2004), “Tõusu lootus mõõna märkides” (2005), “Kajakavool” (2007), “Sõda Dostojevskiga” (2022) jpt.

Pilku püüab ka Peetri bibliograafia kõige esimese artikli pealkiri “Lydiardi süsteemist”. Artikkel ilmus 1970. aastal Tartu Riikliku Ülikooli ajalehe 18. detsembri numbris, seega loo avaldamise ajal oli autor napilt 20-aastane. Lisaks asjaolule, et tegu on bibliograafia esimese nimetusega, tõuseb kirjutis tähendusliku ja ühtlasi erandlikuna esile muudelgi põhjustel.

Esiteks on tähenduslik artikli pealkirjas sisalduv märksõna “süsteem”. Peetri enda tegevuses on ilmne huvi süsteemide – kultuuri kui süsteemi, eri märgisüsteemide – toimimise vastu. Ilmne on ka Peetri süstemaatiline lähenemine uuritavatele nähtustele, uurimissuundade arendamisel ja teemade läbivalgustamisel. Küllap on kõik Peetri õpilased ja juhendatavad märganud tema kirge süsteemide – taksonoomiate, klassifikatsioonide, skeemide – loomise vastu, eesmärgiks ikka käsitletava objekti või nähtuse arusaadavaks ja analüüsitavaks muutmine. Süstemaatiline on olnud ka Peetri hool inimeste ja osakonna suhtes: läbi aastate on ta toetanud nii oma kolleege kui õpilasi igal võimalikul moel: aidates seada sihte ja läbi mõelda tegevusplaan, toetades noori kolleege materiaalselt, eraldades neile oma grantidest stipendiume, kui ka alati lihtsalt inimliku hea sõnaga.

Samuti tähenduslikuks, aga ühtlasi erandlikuks Peetri teiste, humanitaarvaldkondi käsitlevate kirjutiste seas teeb selle esimese artikli veel asjaolu, et selles räägitakse spordist: nimelt maailmakuulsa jooksja ja treeneri Arthur Lydiardi välja arendatud tervisejooksu meetodist. Nagu sõbrad ja kolleegid teavad, on Peeter alati kõrgelt hinnanud füüsilise tervise eest hoolitsemist, mida ta ei ole küll kunagi valjuhäälselt afišeerinud. Kindlasti on sellel aga olnud soodustav mõju tema vaimsele tööle, sest nagu ta juba noore tudengina kõnealuses artiklis kirjutab, vajab “aju nagu musklidki [...] pidevalt hapnikku ja verd. Jooksu teeneks on veresoonte mahu suurenemine, veri pulseerib täie jõuga soontes, mis väheliikuval inimesel vaevalt funktsioneerivad. Veresoonte suurema läbilaskevõime tõttu väheneb pulss – see, mida peetakse tervise mõõdupuuks. Paralleelselt lihaste arenguga kiirenevad refleksid, elavneb mõtlemisvõime, kaasnevad tegutsemiskiirus ja reipus. Eriti areneb süda, mis on loodud palju intensiivsema töö jaoks, kui seda teeb tänapäeva tehnikitseeritud inimene.”

Silmitsedes nii Peetrit ennast tema tänavusel sünnipäeval kui ka tema aastatepikkust viljakat teadlaskarjääri, tundub väga tõenäoline, et ta ise on noorusest saadik järginud Lydiardi süsteemi kui retsepti, “mis võimaldab säilitada nooruslikkust, jääda terveks ja teovõimsaks”. Mida 20-aastane Peeter ütleb oma toonases artiklis Lydiardi kohta, võime täna öelda tema enda kohta: “Nüüd kus ~~Lydiard~~ Peeter on juba üle neljakümne, on tal endiselt madal pulss, minimaalne kaal, tugev ja elastne muskulatuur. Tal jätkub ka praegu nooruslikku energiat oma kavatsuste elluviimiseks.”

Jätkuvat nooruslikkust, tervist ja teovõimsust ning muidugi õnne!

Elin Sütiste. Fotod: Elin Sütiste, Silvi Salupere

Kaitstud magistri- ja doktoritööd 2025

Magistritööd

2025

Eestikeelne õppekava:

Epp Adler. Suhteolukorras osaleva inimese osalusdünaamika.

Juhendajad: Kalevi Kull, Siiri Tarrikas.

Oponent: Ott Puumeister.

Kiira Grintšak. Romanticisation of Violence in Film and Musical “Heathers”.

Juhendajad: Katre Pärn, Eleni Alexandri.

Oponent: Raili Lass.

Marleen Mihhailova. Nõukogude pärandi tõlgendused nostalgia diskursuses: fenomenograafiline uurimus 1990–1999 sündinud Eesti põlvkonnast.

Juhendaja: Anti Randviir.

Oponent: Silvi Salupere.

Marianne Raid. Psühheedelsete ainete kui teadvuse muutunud vormide esilekutsujate mõju inimese taju- ja mõjuilmale.

Juhendaja: Silver Rattasepp.

Oponent: Elli-Marie Tragel.

Rasmus Rebane. “Sõnum tulevikust” kui semiootiline probleem: Olaf Stapledon “Last and First Men” (1930).

Juhendaja: Silvi Salupere.

Oponent: Jaak Tomberg.

Tshinar-Kristi Shahmardan. Mälestusmärk kui mälupaik: Mälu, kuuluvus ja identiteet suurpõgenemise mälestusmärkides.

Juhendaja: Elin Sütiste.

Oponent: Maarja Ojamaa.

Ingliseelne õppekava:

Andrea Barone Renolfi. Modeling Futures: On Language Models and the Social Construction of Knowledge in Academia.

Juhendaja: Ott Puumeister.

Oponent: Auli Viidalepp.

Gabriel Matthew Bergman. Modeling Sunaisthesis: A Semiotic Analysis of Friendship and Intimacy.

Juhendajad: Kalevi Kull, Claus Emmeche.

Oponent: Tuuli Pern.

Leticia Leal Borges de Moraes. Foraging the Anthropocene: A Mythopolitical Assemblage within Decolonial Semiosis.

Juhendajad: Ott Puumeister, Silver Rattasepp.

Oponent: Riin Magnus.

Alikhan Juzgenbayev. Semiotic Analysis of Slang Commercialization: How Do Brands Use Subcultural Language.

Juhendajad: Mari-Liis Madisson, Ott Puumeister.

Oponent: Martin Oja.

Mariia Korniietska. Sound Mediation of Memory: Sound Monuments as Counter-Monumental Forms.

Juhendaja: Tiit Remm.

Oponent: Hongjin Song.

Daniel Prokeš. Constructing Athletic Identity in American Leagues: A Semiotic Analysis of Professional Sports.

Juhendajad: Elin Sütiste, Nelly Mäekivi.

Oponent: Alec Kozicki.

Doktoritööd

31. märts 2025

Lona Päll. Bridging the Disconnections: An Ecosemiotic Approach to Place-lore in Environmental Conflict Communication.

Juhendajad: Timo Maran, Ergo-Hart Västriik.

Oponendid: Tema Milstein, Uus-Lõuna-Walesi Ülikool, Austraalia;
Renata Sõukand, Ca' Foscari Veneetsia Ülikool.

22. september 2025

Raili Lass. Näidendi interlingvistilise tõlke osakaal ja roll lavastuses kui intersemiootilises tõlkes ja polüsemiootilises struktuuris.

Juhendajad: Elin Sütiste, Maria-Kristina Lotman.

Oponent: Anne Lange, vabakutseline.

13. oktoober 2025

Krista Simson. Visuaalkunsti väljendusvahendid semiootilise analüüsi kontekstis.

Juhendaja: Peeter Torop.

Oponent: Ülo Pikkov, Eesti Kunstiakadeemia.